

Llegir per escriure textos argumentatius

Xavier Fontich

Universitat Autònoma de Barcelona

Carles III

Escola Superior de Música de Catalunya

Tot seguit, presentem una experiència d'estudi del text argumentatiu a l'educació superior. Els estudiants han de respondre dues consignes: explorar la polèmica plantejada per dos textos periodístics (una columna d'opinió i una carta dels lectors) i escriure-hi un text de resposta. El professor crea un context en què cal llegir, dialogar, observar, opinar, consultar fonts i reflexionar. L'objectiu és doble: saber dilatar l'exposició de la tesi defensada, que presentarem només després d'un procés reflexiu sobre els arguments que volem rebatre, i explorar els recursos lingüístics (connectors lògics, puntuació, modalització, etc.) que la llengua ens ofereix per articular l'entramat de veus diverses sobre el tema. És al si d'aquest entramat que presentem la nostra opinió.

Reading to write essays setting out an argument

In this article we present a study of essays setting out an argument in higher education. Students have to follow two points: explore the issue raised by two journalistic texts (an opinion column and a reader's letter) and write a text in reply. The teacher creates a context in which they have to read, discuss, observe, give their opinion, look up sources and think. There is a twofold objective: to know how to expand on the arguments set out, which we only present after a reflective process on the arguments we want to rebut; and to explore the linguistic resources (logical connectors, punctuation, use of modals, etc.) that language offers us to articulate the framework of different voices on the subject. It is at the core of this framework that we present our opinion.

Paraules clau: *text argumentatiu, models de textos, lectura de fonts, context cooperatiu.*

Keywords: *essays setting out an argument, reading models, source reading, cooperative context.*

En aquest text, hi presentem una experiència sobre composició escrita portada a terme durant el curs 2009-2010 amb alumnes de primer i segon de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) a l'assignatura de llengua i comunicació I. L'objectiu general d'aquesta assignatura és doble. En primer lloc, usar fluidament i de manera eficaç la llengua en els àmbits en què els futurs professionals de la música hauran de ser competents (composició, investigació, docència, inter-

pretació i difusió). En segon lloc, utilitzar com a eines de creació i aprenentatge les estratègies que intervenen en el procés de la composició escrita.

En l'experiència concreta que presentem, cal treballar l'argumentació, un gènere discursiu específicament lligat a les exigències acadèmiques dels estudiants, que hauran d'argumentar i justificar el concert de final de carrera, elaborar teories i plantejaments que defensin determinades posicions sobre aspectes musicals, proposar

intervencions a l'aula de música, etc. El text argumentatiu és un text força difícil, caracteritzat per reunir diverses veus dins del teixit lingüístic. El professor proposa d'explorar models i textos teòrics de referència penjats a la pàgina web de l'assignatura.

L'argumentació s'ha treballat a la part d'expressió oral de l'assignatura. Un problema identificat pel professor és la precipitació dels estudiants a l'hora de plantejar els seus punts de vista i defensar-los. Observa que, quan se'ls demana d'argumentar en contra d'una tesi donada, solen tenir pressa per dir què pensen, i això els aboca a plantejar arguments febles i poc estructurats. Per això es planteja un objectiu doble:

- Saber dilatar l'exposició de la tesi defensada, que presentarem només després d'un procés reflexiu sobre els arguments que volem rebatre.
- Explorar els recursos lingüístics (connectors lògics, puntuació, modalització, etc.) que la llengua ens ofereix per articular l'entramat de veus diverses sobre el tema. És al si d'aquest entramat que presentem la nostra opinió (Cotteron, 2003).

Caldrà aprendre a observar detingudament la tesi que hem de rebatre i retardar el moment en què diem el que volem dir. Per això el professor proposarà llegir models i explorar els trets de l'argumentació, i fer-ho a través del diàleg i el treball col·laboratiu. Cal mostrar que l'argumentació reclama no només exposar la nostra posició de forma clara, sinó de fer-ho tenint en compte la posició de l'oponent. Explorar el caràcter intrínsecament dialògic del text argumentatiu permetrà fer evidents les relacions entre lectura i escriptura, perquè la qualitat del text que s'escriu

El text argumentatiu és un text força difícil, caracteritzat per reunir diverses veus dins del teixit lingüístic

com a resposta a uns altres textos depèn fortament de la lectura que s'hagi fet d'aquests altres textos. Aquesta lectura ha de ser crítica i ens permetrà buscar estratègies per desenvolupar els arguments en el propi text. D'altra banda, això no

només és una acció imprescindible per valorar el grau de solidesa dels arguments que es discuteixen i per aprendre a reforçar-los o refutar-los, sinó que també ens permetrà desenvolupar un model o una superestructura per imitar, amb tots aquells recursos lin-

güístics propis del gènere que haurem de posar a disposició del joc dialògic que desenvoluparem en el text (Bassols i Torrent, 1996).

Tot seguit, passem a descriure l'experiència. En primer lloc, exposem el contingut, la consigna facilitada i la cronologia de l'activitat. En segon lloc, detallem cadascuna de les operacions de lectura, discussió i escriptura realitzades seguint aquest esquema cronològic. Finalment, problematitzem alguns dels aspectes treballats i reflexionem sobre què caldria revisar en implementacions futures.

■ Plantejament general de l'experiència

La consigna que vam facilitar als alumnes va ser la següent:

Llegeix atentament els textos A i B i, amb l'ajuda dels materials que t'indicarà el professor, fes les tasques següents:

1. Identifica i comenta breument la tesi, els arguments, els contraarguments i la conclusió de cadascun dels textos.
2. Valora si els arguments de cada text et semblen prou sòlids, digues per què sí o per què

no i pren nota de quines objeccions els faries o de què hi afegiries per enfortir-los.

- Redacta una resposta al text B que es pugui publicar al diari. Pots triar, segons la teva opinió, entre refutar la tesi que s'hi defensa o donar-hi suport.

Com veiem, l'activitat es divideix en tres moments. Primer, proposa explorar i contrastar a l'aula dos textos argumentatius conjuntament. Després, demana d'identificar-ne els trets valorant per escrit els arguments donats. I, finalment, proposa d'elaborar a casa un text a partir de la consulta de material sobre el text argumentatiu penjat a la web. El final de l'activitat consistirà a lliurar al professor el text resultant i de reflexionar-hi conjuntament. Aquest treball posa la lectura al servei de l'escriptura en un procés no pas directe i unidireccional de lectura a escriptura, sinó recursiu en espiral i interactiu, de la lectura a l'escriptura i tornant a la lectura passant per l'oralitat. El quadre 1 reproduïx el recorregut seguit.

Tot seguit, passem a descriure cadascun d'aquests sis punts cronològics.

■ Llegir dos textos argumentatius

En una primera fase, s'hi planteja l'exploració de dos textos argumentatius de signe contrari apareguts a la premsa arran de la mort de Michael Jackson: una columna d'opinió del conegut cantant Lluís Gavaldà i una rèplica en forma de carta dels lectors, signada per Miquel Bernadó. El primer fa una defensa de la figura de Jackson com a creador musical, posant en segon pla les extravagàncies del personatge; el segon mostra desacord pel que fa a donar estatut de geni a un músic que, en tot cas, és una icona mediàtica.

La tria d'aquests gèneres propis de l'àmbit periodístic obeeix a qüestions d'ordre diferent, com ara les següents: la llargària, que permet manejar-los amb facilitat a l'aula; la claredat expositiva, ja que es tracta de textos que apareixen en mitjans de gran difusió i que han d'evitar tecnicismes que el gran públic podria no entendre; el plantejament de posicionaments personals; el caràcter dialògic i argumentatiu, que no només donen peu a establir-hi un diàleg (el segon text és una resposta al primer), sinó que al si dels textos s'hi congreguen veus contràries i

Llegir	Llegir, parlar i escriure	Escriure
1. Dos textos argumentatius.	–	–
–	2. Trets d'aquests dos textos.	–
–	3. Valoració.	–
4. Fonts diverses sobre els textos argumentatius.	–	–
–	–	5. Resposta als dos textos explorats.
–	6. Reflexió conjunta sobre els resultats.	–

Quadre 1. Recorregut seguit

favorables a la tesi defensada, i, finalment, el fet que aquests textos no esgoten les possibilitats d'argumentar-hi a favor o en contra.

Aquesta activitat inicial busca mostrar a l'alumne la necessitat de disposar d'un temps per reflexionar i observar els arguments que cada text exposa i defensa. Sánchez Miguel (2010) planteja, en aquest sentit, la necessitat que els estudiants transitin de les lectures superficial i profunda (la primera lligada a la informació literal i la segona lligada a operacions d'inferència) a una lectura crítica, caracteritzada per la capacitat del lector per identificar les intencions de l'escriptor i el buits en els posicionaments defensats.

La proposta concreta és comentar oralment la tesi, els arguments, els contraarguments i la conclusió de cadascun dels textos. Aquests són els textos sencers:

Text 1: «La resta és només soroll, per Lluís Gavaldà»

Girafes, cambres d'oxigen, canvis de pigmentació, mitjons blancs, nens penjant d'una balconada... Difícilment trobarem en l'univers pop una persona tan devorada pel seu personatge com Michael Jackson. De segur que ell mateix ha estat el principal instigador d'aquest monstre mediàtic, però també és cert que ara, quan tothom parla d'ell, probablement amb una compassió inèdita, la tendència natural serà de parlar de tot menys del que en teoria hauria de ser el més important: la seva música.

La seva irrupció va ser fulgurant però no presagiava el seu estatus posterior. Un marrec de nas xato i cabells estarrufats que cantava cançons d'amor amb la força i el convenciment d'un

adult. Pocs *singles* traspuen tanta perfecció com *ABC* o *I want you back*, però el mèrit era més del perfeccionisme de Berry Gordy, el pigmalí de la Tamla Motown, que no pas de Michael. La seva transició al món adult tampoc apuntava grans

fites, amb una versió desigual d'*El mag d'Oz* amb Dianna Ross, la seva mentora. Fins que amb 21 anys, de la mà de Quincy Jones, va canviar el concepte del pop per sempre.

I és que, encara que no ho sembli, sota les ulleres fosques i el guant, sota el *moonwalking* i el nas arremangat de pega, sota el ranxo de Neverland i els matrimonis inversemblants, s'amaga un compositor de primer nivell i un intèrpret que va sacsejar el món del pop per transformar-lo per sempre. Abans de la seva irrupció com a artista adult, la música negra estava confinada a un mercat molt delimitat. Ell va trencar la barrera racial i va instal·lar els artistes de color en l'epicentre de les llistes d'èxit a nivell global. La revolució que va suposar el fenomen Jackson va fer possible no només els fenòmens Beyoncé o Whitney Houston, sinó que fins i tot els artistes blancs amb voluntat de ser massius, com la mateixa Madonna, fessin tot el possible per sonar negres.

Aquest és el llegat de Michael Jackson, un llegat que va més enllà dels excessos i les polèmiques, dels judicis i els escàndols. Un testament sonor que es pot visitar tantes vegades com es vulgui i que té el seu zenit entre els solcs de dos discos imprescindibles: *Off the wall* i *Thriller*. Avui els he tornat a escoltar i han sonat magnífics, com sempre. La resta és només soroll.

(Avui, 27 de juny del 2009, p. 39, <http://paper.avui.cat/article/cultura/168164/la-resta/es/nomes/soroll.html>)

Hi ha la necessitat que els estudiants transitin de les lectures superficial i profunda a una lectura crítica

Text 2: «Confusió al voltant de Michael Jackson»

Entre les moltes frases dedicades al recentment desaparegut Michael Jackson, en destaca una de particularment agosarada: l'escripta fa pocs dies en aquest mateix diari per Lluís Gavalrà a l'article titulat «La resta és només soroll». La frase és aquesta: «Sota les ulleres fosques i el guant s'hi amaga un compositor de primer nivell». Ja està dit. Una contribució impagable a la gran cerimònia de la confusió. M'explico. Pensem en algun arquitecte estrella de l'actualitat. Norman Foster? Jean Nouvel? Gehry? Calatrava? Bofill? Qui pot dubtar que aquests o altres arquitectes dominen i entenen a la perfecció totes i cadascuna de les tècniques i arts arquitectòniques dels Palladio, Brunelleschi, Le Corbusier, Lloyd Wright...? Ens podem imaginar el tal Jackson estudiant i/o comprenent les pràctiques compositives d'un Haydn, d'un Bartok, d'un Monteverdi, d'un Messiaen, d'un Britten...? Difícil, molt difícil. Per què, doncs, assignar-li aquest qualificatiu de compositor «de primer nivell» quan s'ha limitat a produir unes cançons més o menys afortunades i molt enganxoses així com a controlar i dominar absolutament (en això sí que ha estat de primer nivell) el gran circ del pop universal? Deixem-ho en «una icona mediàtica de primer nivell»? (Miquel Bernadó, *Avui*, 1 de juliol del 2009, p. 26, <http://paper.avui.cat/article/dialeg/168593/carta/dia.html>)

■ Llegir, parlar i escriure sobre els textos argumentatius posats

Després d'una lectura atenta i individual dels dos textos, sobre un període en què els alumnes, disposats en petits grups, reflexionen rellegint-ne fragments i discutint sobre la validesa de deter-

minats raonaments. Com hem indicat anteriorment, el problema que es pretén posar sobre la taula és la manca d'espai per a la reflexió quan s'aborda l'elaboració d'un text argumentatiu. Per atenuar la tendència a exposar els propis arguments d'una manera poc reflexionada, es comparteix i es dilata aquest espai de reflexió. Això desembocarà en una tasca escrita individual de síntesi. Tot seguit, descrivim a grans trets els textos elaborats per dos alumnes.

La Joana¹ organitza la seva observació amb un escrit molt estructurat a partir de guions i frases entre cometes extretes del text.² L'estudiant destaca la idea següent com a tesi de l'escrit: «L'important de Jackson és la seva música». I en destaca les dues afirmacions següents: va ser un intèrpret que «va sacsejar el món del pop per transformar-lo per sempre» i «Ell va trencar la barrera racial i va instal·lar els artistes de color en l'epicentre de les llistes d'èxit a nivell global». La tesi seria: «Jackson és una icona mediàtica però no un compositor de primer nivell», i això s'argumenta afirmant que l'artista no és capaç de comprendre ni ha estudiat l'obra dels grans compositors clàssics, només s'ha limitat a fer cançons enganxoses i a dominar el circ del pop.

En Pere, amb un text descriptiu i de valoració global, remarca que els dos textos «són uns arguments, bastant contrastats entre ells». Explica que són «uns escrits fets al diari Avui el passat any 2009» i que el primer, «fet per Lluís Gavalrà, ens parla sobre la imatge d'una persona del món del pop, un personatge únic pel seu estil interpretatiu i també de compositor». L'alumne

Per atenuar la tendència a exposar els propis arguments d'una manera poc reflexionada, es comparteix i es dilata aquest espai de reflexió

apunta que Gavaldà, en el text que escriu, «descriuint el seu aspecte, Michael Jackson ens el mostra com un cantant únic i irrepètible, un compositor de primer nivell i un intèrpret que va sacsejar el món del pop per transformar-lo per sempre». Per a aquest estudiant, el segon text, «fet per Miquel Bernadó», desenvolupa una argumentació de to diferent, atès que qüestiona que es compari l'artista amb compositors clàssics.

Els dos textos mostren un nivell de comprensió diferent. El primer s'organitza de manera molt esquemàtica i mostra un grau de comprensió important, el que en podríem dir una comprensió profunda: sap dissociar la informació de context («el text parla de Michael Jackson», «surt al diari *Avui*») de la informació relativa a la posició de cadascun dels dos autors (Gavaldà i Bernadó).

En canvi, el segon en fa una lectura molt literal, en què les informacions sobre els textos (surten al diari *Avui*...) i la informació sobre els posicionaments que defensa cada autor apareixen més o menys barrejats. Es limita a fer-ne un comentari

general, incorrent a més en una inexactitud que en mostra el baix grau de comprensió: «Descriuint [Lluís Gavaldà] el seu aspecte, Michael Jackson ens el mostra com un cantant únic i irrepètible». Això és inexacte, ja que el que Gavaldà defensa és justament que, tot i el seu aspecte, és un gran músic. Fallaria l'estructura amb gerundi i la inexistència d'un connector adversatiu.

■ Llegir, parlar i escriure per valorar els textos argumentatius explorats

L'activitat que el professor proposa ara implica anar més enllà d'una descripció del text. És un

estadi de lectura crítica i es correspon amb la lectura del lector expert, el qual mostra consciència de les intencions de l'autor, més enllà de la literalitat del text i d'aquelles operacions d'alt nivell cognitiu, com ara la inferència i l'anticipació.

Com ja hem reiterat, tant la identificació de trets diversos (primer col·lectivament i després de forma individual), com la valoració global del text, apunten a la necessitat de fer que els alumnes escoltin i observin abans d'exposar els seus arguments. La necessitat d'aquest espai de reflexió ha estat àmpliament identificada en la recerca (Carlino, 2006).

La Joana considera que els arguments del primer text «són massa generals» i que «es centren més en la revolució que causà la seva música que en com està feta la música en si mateixa».

L'alumna considera que l'autor, fent això, «s'està, en part, contradient ell mateix». Per millorar el text, proposaria d'incloure-hi exemples més concrets i precisos sobre la seva música, «ja que és el que vol defensar».

Considera que parteix d'un enfocament «erroni». «No veig gaire bona la comparació de l'arquitectura amb la música» i considera que els arguments són «fora de lloc, ja que està jutjant i comparant un músic de pop amb un músic de música clàssica». Per a l'alumna, «cada músic pertany a un terreny diferent». La Joana proposa millorar l'argumentació canviant l'enfocament i «qüestionant més si realment era Jackson qui escrivia les cançons o ell només era la figura mediàtica que representava un personatge interpretant unes cançons escrites per algú altre al qual pagaven per aquesta feina».

En Pere realitza un comentari global dels dos textos bastant semblant al que ha fet per a la

Tant la identificació de trets diversos com la valoració global del text, apunten a la necessitat de fer que els alumnes escoltin i observin abans d'exposar els seus arguments

consigna anterior. Segons aquest alumne, «els dos textos estan argumentats de manera coherent, amb explicacions personals per a tots els gustos». Així, l'argumentació de Gavaldà «està feta prou sòlida, amb objeccions coherents i argumentacions prou descriptives, tal com ho pot fer el seu escriptor del text, com és Lluís Gavaldà». Pel que respecta a la carta de rèplica, «els arguments estan descrits de manera coherent, però també de manera crítica». D'acord amb aquest alumne, la diferència principal dels textos «es veu en la cohesió dels arguments respectius, ja que un text en fa una reflexió general del tema argumentat, mentre que l'altre en fa una visió personal i crítica, cosa que pot comportar que alguns arguments no puguin ser prou sòlids».

Prenent dos dels elements clau de l'argumentació, tesi i arguments (Besa, 2005), a grans trets podríem dir que el text argumentatiu ens posa al davant de quatre tessitures, combinant les variables «a favor o en contra de la tesi» i «a favor o en contra dels arguments»:

- a) A favor de la tesi i en contra dels arguments.
- b) En contra de la tesi però a favor dels arguments.
- c) A favor de la tesi i a favor dels arguments.
- d) En contra de la tesi i en contra dels arguments.

Quan la Joana proposa millorar l'argumentació dels textos, no se situa ben bé en cap d'aquestes posicions, ja que no diu ni que estigui d'acord ni en contra de la tesi. Responent la consigna, però, sap distanciar-se del que ella pensa, posar-se a la pell de l'autor i valorar que, segons el que volia dir, els arguments haurien pogut millo-

rar. Això és propi del lector competent. Pel que fa a en Pere, sembla que es posiciona en el punt c per a tots dos textos, cosa que demostra la manca de capacitat de distanciació (Sánchez Miguel, 2010).

Com podem observar, novament, el primer text mostra un bon nivell de comprensió de la tasca que es demana. Efectivament, responent al perfil de bon lector, sap diferenciar el moment de destacar les

idees principals del text del moment de fer la valoració personal d'aquestes idees i de proposar-ne unes altres que serien més fortes. Pel que respecta al segon text, es limita a ser una repetició del primer, una mena de comentari general, amb afirmacions molt vagues, com ara que l'argumentació és molt sòlida, però sense dir per què ni citar en cap moment fragments del text que podrien mostrar-ho. Així mateix, el text incorre en un ús vague també dels connectors, com ara que el segon text és coherent, «però» també crític, quan potser hauria volgut dir «i també» o «no només coherent, sinó també crític». El paràgraf final també és vague: «Un text en fa una reflexió general del tema argumentat, mentre que l'altre en fa una visió personal i crítica, cosa que pot comportar que alguns arguments no puguin ser prou sòlids». La referència als autors d'aquest darrer text mostra una baixa comprensió del que s'ha llegit.

En un cas, és Lluís Gavaldà i es tracta d'una columna d'opinió. En l'altre cas, és Miquel Bernadó i es tracta d'una carta dels lectors. En el primer cas, estem davant d'un personatge conegut, que no necessita presentació i que és músic de pop. En l'altre cas, no se'n explicita qui és i només en sabem el nom. No té, en principi, rellevància

El professor ha creat un context en què els nois i les noies reflexionen com a camí per interioritzar el tret bàsic del text argumentatiu: la confrontació ordenada de veus en un mateix escrit

pública. L'alumne, en canvi, els posa tots dos al mateix nivell, com acabem de fer ara nosaltres. No és que calgui assenyalar jerarquies entre les dues persones i que Gavaldà, pel fet de ser qui és, tingui una opinió més valuosa, però la projecció pública dels autors és una informació pertinent, fins i tot per qüestionar els textos. Gavaldà no necessita presentació i potser per això podem veure el seu text com el d'algú que hi entén. Això, però, ens pot emmascarar un fet clau, observat hàbilment per la Joana: l'autor no explica la seva posició d'una manera clara ni amb arguments nítids, diu el què (Jackson és un geni, dota la música de..., representa un abans i un després...), però no ho justifica (les seves composicions es caracteritzen per...). En canvi, l'altre autor, desconegut però probablement molt més conegut de la música, argumenta la seva posició d'una manera més afinada.

■ Llegir fonts diverses d'informació sobre el text argumentatiu

L'activitat planteja ara explorar els trets del text argumentatiu. Fins en aquest moment, els alumnes han llegit, revisat, discutit i reflexionat sobre dos textos argumentatius concrets, i ho han fet en parella, en petit grup i individualment. Com hem vist, han recollit les observacions individualment en dos textos de signe divers: el primer era un de síntesi i el segon, un de valoració. Com ja hem dit, l'objectiu era mostrar-los la necessitat de reflexionar sobre els arguments donats per aquells textos que haurem de rebatre o defensar, aportant la nostra pròpia veu a la polèmica. El professor ha creat, així, un context en què els nois i les noies reflexionen (primer conjuntament i després sols) com a camí per interioritzar justament el tret bàsic del text argumentatiu: la confrontació ordenada de veus en un mateix escrit. Buscar informació sobre el text argumentatiu en

aquest moment, doncs, és plenament pertinent i respon a la intenció de proporcionar als alumnes aquells recursos que els permetran donar forma lingüística a aquesta confrontació de veus.³

■ Escriure un text argumentatiu de resposta als textos estudiats

Després d'explorar fonts d'informació diverses, cal que els estudiants redactin un escrit de resposta. L'activitat té la intenció de fer escriure un text als estudiants després d'haver explorat anteriorment models i informació sobre les particularitats del gènere. Hauran d'atendre la forma, és a dir, els mecanismes argumentatius amb què organitzarem el text de resposta que haurem explorat a les fonts. També el contingut i el posicionament sobre el tema. Els alumnes treballen a casa, consultant les fonts sobre el text argumentatiu, sense guiatge directe del professor i amb una data per lliurar la feina. Aquests són els textos dels dos alumnes que hem estat seguint en el present article:

Text 3: «Ni blanc ni negre»

Fa uns dies, vaig llegir en aquest diari un article de Miquel Bernadó on responia al text de Lluís Gavaldà que escrigué defensant la música de Michael Jackson. Tot i que no sóc cap amant de la música de Michael Jackson, ni del pop en general, crec que Bernadó feia una crítica poc correcta i, fins i tot, ofensiva de la música de Michael Jackson i el pop. L'enfocament absolutista de Bernadó situant la música clàssica per damunt de la resta d'estils musicals crec que ja ha quedat oblidat avui en dia o, si més no, hauria d'estar-ho en un moment on tenim tanta varietat d'estils i tanta llibertat de creació artística. Per a què vol conèixer un músic de rap les simfonies de Beethoven? Per a què ho necessita? En cap cas estic infravalorant Beethoven, no m'hi atreviria, però la diferència d'estils musi-

cals és tan gran que si un músic hagués de conèixer tot el que s'ha escrit anteriorment abans de compondre quelcom, la creació musical desapareixeria. Crec que hem de saber mirar cada estil des del seu punt de vista o, almenys, entendre per a què està feta cada música i valorar-ho en aquest sentit. La música de Jackson buscava crear un producte atractiu per l'oient, mentre que la música de, per exemple, John Cage buscava trencar esquemes o innovar en l'àmbit de la música clàssica. Per tant, era millor la música de John Cage perquè havia tingut una formació més gran que Jackson? No, senzillament són dos mons diferents cadascun dels quals funciona de la seva pròpia manera o regint-se pels seus propis objectius o criteris. Aprenuem a saber valorar cada cosa dins el seu propi context i siguem crítics primer de la nostra pròpia crítica.

(Joana: resposta a tots dos textos)

Text 5

Aquí estem davant un text argumentatiu crític, on mostra la seva opinió sobre el tipus de música que es fa al món del pop actual. Per què es critica una música original i composada pel mateix cantant? Actualment, molta gent en sap part de la vida del Sr. Jackson, sobretot la vida privada. Això hauria de ser un altre debat a parlar-ne. Aquest text és una dedicatòria a la desaparició d'un dels artistes més significatius i valorats del segle XX, un personatge mític i que ha passat a la història musical, cultural..., com li vulguis dir. Artistes desapareguts ja fa anys, ja van passar a la història i són recordats. Per què no també aquest artista?

(Pere: resposta a tots dos textos)

Com veiem, el primer escrit és el que més ajustadament respon a la demanda, atès que articula una resposta nova al dilema plantejat. El

segon es limita novament a ser un comentari superficial dels textos que serveixen de model. Fa referència a «aquest text» sense precisar a quin es refereix i mostra la dificultat d'adoptar una veu pròpia, tan important quan es vol escriure textos argumentatius.

■ Valoració de l'activitat

Els textos són portats a l'aula i llegits. Així mateix, es fa una entrevista a uns quants estudiants en què se'ls demana de reflexionar sobre el procés seguit. La primera pregunta és: «Vas consultar, per fer l'exercici, els materials que et va indicar el professor?», i la segona pregunta: «Creus que haver respost els punts 1 i 2 et va servir per escriure un text argumentatiu de més qualitat?». A l'entrevista, els alumnes coincideixen a remarcar que l'escriptura no sorgeix del no-res, sinó d'un context ric en què ha calgut pensar i reflexionar molt abans d'escriure i mentre es feia, encara que no necessàriament mentre s'escribia el text que considerariem definitiu. Aquest era un dels objectius d'ensenyament i aprenentatge de la seqüència i els estudiants en mostren una consciència clara. Tal com hem presentat a l'anàlisi realitzada, és evident, però, que aquest context ha de posar sobre la taula la necessitat de realitzar estratègies de lectura i escriptura que permetin que aquells alumnes més desavantatjats assolixin una progressió més gran en el domini de l'argumentació.

■ Final

Hem presentat una experiència centrada en el treball sobre el text argumentatiu. Com hem vist, és imprescindible que un projecte així integri escriptura, lectura i interacció oral. Hem posat sobre la taula aspectes clau en l'organització del discurs argumentatiu. Es tracta d'un discurs important,

A l'entrevista, els alumnes coincideixen a remarcar que l'escriptura no sorgeix del no-res, sinó d'un context ric en què ha calgut pensar i reflexionar molt abans d'escriure i mentre es feia

no només per les demandes acadèmiques d'aquests estudiants, sinó també per a la seva vida professional i ciutadana.

Treballar sobre textos escrits (que cal llegir i que caldrà escriure) ens aparta de la immediatesa de l'expressió oral i ens ajuda a crear aquest espai per a la reflexió, no pas entès com un espai solitari, en

què ens enfrontem sols al text que hem de rebatre o defensar. Es tracta més aviat d'un espai compartit, en què dialoguem amb els altres i pensem en veu alta sobre la posició de l'autor, els arguments que segueix, com ens hi posicionem nosaltres, possibles incongruències que hi pot haver, etc. Podríem dir que aquest moment de reflexió vol ajudar els aprenents a escenificar un entramat dialògic de veus diverses que, posteriorment, en situació d'escriptura, haurem de fer reviure en el text argumentatiu. Com veiem, es tracta d'un plantejament plenament vigotskià, en què l'escriptura del text argumentatiu col·labora a realitzar la interiorització progressiva del procés dialèctic del debat. Això situa el focus no només en el contingut (la posició defensada), sinó també en la forma i permet desenvolupar progressivament la consciència sobre la importància de disposar d'un utilatge lingüístic fet de puntuació, marcadors lògics, paràgrafs, etc. Ens ajuda a interioritzar aquesta observació sobre el contingut i sobre la forma, com també a reconstruir aquest procés al si del text que estem escri-

vint. Dos problemes que l'activitat planteja són els següents:

- *La caixa negra i l'escriptura individual del text.* En l'activitat descrita, lògicament s'hi reproduceix la «caixa negra» de què han parlat els estudiosos de l'ensenyament de l'escriptura quan han parlat de com es tendeix a treballar la composició escrita a l'escola: l'alumne treballa tot sol, majoritàriament a casa. A l'experiència que hem presentat, s'hauria pogut treballar d'una altra manera? La segona fase d'elaboració es realitza a casa, fora de l'abast del professor. El procés és gestionat pel propi aprenent, que ha d'atendre alhora aspectes relatius als trets del text argumentatiu i de gestió del seu escrit. Un proposta que atengués el difícil àmbit del procés d'escriptura podria guiar més aquesta part amb algun tipus de descriptor consensuat prèviament.
- *La consulta de fonts.* Quin problema genera haver hagut de consultar les fonts en solitari? S'hauria pogut fer d'alguna altra manera? Pel que respecta al resum, per exemple, en un marc de treball sobre gèneres discursius, es discuteix, es resumeix, es fan síntesis d'informació, es consulta material en una web, etc. Els diversos gèneres que entren en joc i els objectius amb què es treballen reclamarien també un ensenyament específic.

Notes

1. Els noms han estat canviats.
2. Posem entre cometes els fragments de l'alumne i en cursiva els fragments que l'alumne destaca de l'article.
3. Dues de les fonts consultades són les següents: en primer lloc, la secció dedicada als textos acadèmics del Centre de Redacció de PARLES.UPF, de la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra

(<http://parles.upf.edu/cr/index.html>); en segon lloc, la pàgina *Argumenta. Material multimèdia dels serveis lingüístics universitaris* (http://wuster.uab.es/Web_Argumenta_Obert/, http://wuster.uab.cat/Web_Argumenta_Obert/unit_15/tot_t15.html).

Referències bibliogràfiques

- BASSOLS, M.M.; TORRENT, A.M. (1996): «L'argumentació», a *Models textuals: Teoria i pràctica*. Vic. Eumo.
- BESA, R. (2005): *Anàlisi i producció de textos catalans*. Barcelona. Universitat de Barcelona.
- CARLINO, P. (2006): *Escribir, leer y escribir en la universidad*. Mèxic. FCE.
- COTTERON, J. (2003): «Seqüències didàctiques per ensenyar a argumentar a l'escola primària?», a CAMPS, A. (comp.): *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona. Graó.

SÁNCHEZ MIGUEL (2010): *La lectura en el aula*. Barcelona. Graó.

Referències dels autors

Xavier Fontich

Universitat Autònoma de Barcelona
xavier.fontich@uab.cat

Línies de recerca: ensenyament i aprenentatge de la gramàtica, composició escrita, educació literària.

Carles III

Escola Superior de Música de Catalunya
cillmo@telefonica.net

Línies de recerca: didàctica de la llengua i la comunicació a l'educació superior.

Aquest article fou sol·licitat per ARTICLES DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I DE LA LITERATURA el mes d'abril de 2011 i acceptat el mes de juliol de 2011 per ser-hi publicat.